

TALOUSARVIOALOITE 713/2004 vp

Määrärahan osoittaminen neuvolatoiminnan resurssien lisäämiseen

Eduskunnalle

Neuvoloiden työntekijöillä on vaikeuksia tunnistaa perheen sosiaalisia ongelmia, esimerkiksi parisuhde- ja päihdeongelmia sekä perheväkivaltaa. Nämä tiedot käyvät ilmi terveystieteen lisen-siaatti Eija Heimon väitöskirjasta. Tutkimukses-sa mukana olleet terveydenhoitajat kokivat, että heidän taidoissaan tunnistaa sosiaalisia ongel-mia oli puutteita. Tätä samaa viestiä olen saanut myös neuvoloiden terveydenhoitajilta: heillä ei nykyisellään ole riittäviä välineitä puuttua entis-tä vaikeampiin ongelmiin, joita asiakastilanteis-sa nousee esiin tai on pinnan alla. Sosiaaliin on-gelmiin puuttuminen edellyttäisi nykyistä kii-reettömämpää toimintaa neuvoloissa. Sekä ter-veydenhoitajien että perheiden kannalta ongel-mista puhuminen edellyttää luottamuksellista asiakassuhdetta, ja sen kehittyminen vaatii ai-kaa. Useimmilla terveydenhoitajilla ei kuiten-kaan ole nykyisellään aikaa riittävän pitkään asia-kaskontakteihin eikä kotikäynteihin. Vaikka neu-volajärjestelmää onkin kehitetty viime vuosina mm. kaavakkeiden ja eri henkilöstöryhmien yh-teistyön avulla, käytäntö kuitenkin ontuu pahasti kiireen vuoksi.

Terveydenhoitajat tarvitsevat tuekseen sosiaa-li- ja terveydenhuollon ammattilaisista koostu-van työryhmän, joka voisi yhdessä perheiden kanssa suunnitella perheitä parhaiten auttavat tu-kimuodot. Laajalla yhteistyöllä ja riittävillä re-sursseilla voidaan estää perheen ongelmien ka-saantuminen ja välttää pitkien ja kalliiden hoito-jen ja kuntoutuksen tarve. Tällainen työryhmä ehkäisee myös terveydenhoitajien viime vuosien

aikana yleistynyttä loppuun palamista. Yksin työskentelevien terveydenhoitajien tilanne on rankka. Arkipäivän "työnohjausta" ei ole saata-vissa, ja asiakkaiden ongelmat ovat entistä ran-kempia.

Toinen ongelmakehto liittyy perhehoitajien keskuudesta ja sosiaalityöntekijöiden puolelta esiin nousseeseen asiaan. Tämä osa aloitteesta liittyy tekemääni lakialoitteeseen perhehoitaja-lain muuttamisesta. Perhehoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntainliiton ja perhehoita-jan on tehtävä hoito- ja palvelusuunnitelma osa-na toimeksianto- tai työsopimusta. Tämä on osa asiakkaiden oikeusturvaa. Nyt tällaisia tehdään sattumanvaraisesti, koska sosiaalityöntekijät ovat taakoitettuja oman työnsä alle — yhdellä so-siaalityöntekijällä saattaa olla jopa kymmeniä si-joitettavia lapsia vastuullaan — eikä heillä riitä nykyisillä resursseilla voimavaroja lasten etujen valvomiseen. Sosiaalityöntekijät tarvitsevat lisä-resursseja tämän toteuttamiseen.

Toinen ongelmakehto liittyy hoitopalkkion määräytymiseen. Käytännössä hoitopalkkio ei perustu nykyisin hoidon vaativuuteen. Asetuk-sella säädetty hoitopalkkion maksimi tulisi pois-taa ja palkkion suuruutta suhteessa kokoaikai-seen tai osa-aikaiseen hoitoon on täsmennettävä. Asetuksella olisi säädettävä myös, että 18 vuotta täyttäneen nuoren osalta palkka ei saa pudota, el-lei nuori todella ole itsenäistymässä. Usein käy niin, että perheen suurimmat voimavarat ovat käytössä juuri tässä vaiheessa, ja toisaalta resurs-sit ovat pienimmillään. Kelan hoitotuki loppuu

16-vuotiaana, lapsilisä loppuu 17-vuotiaana ja palkkio pienenee merkittävästi 18-vuotiaana, ja nuori sen kun oirehtii.

Perhehoitajaliiton suositus on, että perhesijoituksen käynnistyessä käytössä olisi kiinteät palkkiot. Puolen vuoden kuluttua, ensimmäisen huoltosuunnitelman yhteydessä, palkkiot määrättäisiin vain hoidettavuuden mukaan. Näin toimitaan mm. ostopalveluissa, joissa hoidon palkkio määräytyy hoidettavuusluokittelun mukaan. Vain tällainen menettely mahdollistaa nykyistä moniongelmaisempien lasten ja nuorten perhehoidon. Myös kustannusten korvaus pitää sitoa lapsen yksilöllisiin tarpeisiin ja suhteuttaa esim. ikään. Harrastusten korvaaminen on tärkeää niiden suuren kasvatuksellisen ja terapeuttisen merkityksen vuoksi. Koska yhteiskunta on muuttunut siten, ettei enää ole juurikaan ilmaisia harrastuksia, on vain kalliita ja erittäin kalliita harrastuksia, tulee harrastuksien kulut korvata sijaisperheelle. Näistä erityisistä ja hoidollisesti perustelluista kustannuksista pitää säätää tarkemmin asetuksessa.

Lisäksi perhehoitajan oikeus vapaaseen tulisi nostaa 2 päivään kuukaudessa, eikä sitä saisi toimeksiantosopimuksella vesittää. Tarve vapaan pitämiseen ja oikeus siihen ovat korostuneet, koska sijoitettavien ongelmat ovat kasvaneet. Asetuksessa tulee olla maininta vapaan pitämisestä joustavasti. Tällöin tulee voida sopia vapaan korvaamisesta rahana esim. sijaisen palkkaamista tai yhteistä lomamatkaa varten. Palkkiota ei saisi myöskään leikata vapaan pitämisen ajalta. Joustavuus tekee sen, että sijaisvanhemmat voivat käyttää samaa hoitajaa lapsille säännöllisesti, vaikkapa useat perheet yhdessä, ja näin lapsille muodostuu turvallinen suhde myös näihin vapaapäivien hoitajiin. Monille turvattomista oloista tulleille lapsille tällainen on erittäin tärkeää.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2005 talousarvioon momentille 33.32.30 lisäyksenä 9 000 000 euroa neuvolatoiminnan resurssien vahvistamiseen.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2004

Leena Rauhala /kd